

ÖRNEK DERS PLANI

DERSİN ADI: Ontoloji – Varlık Felsefesi

DERSİ ÖNEREN (İsteğe bağlı) : Maya Mandalinci

DERSİN KONUSU ve AMACI (isteğe bağlı):

Bu dersin amacı, öğrencileri kıta felsefesi geleneği içinde ontolojinin temel sorularıyla tanıştırmak ve bu soruları çoğulcu perspektifler aracılığıyla yeniden düşünmektir. Ders, varlık, mevcudiyet, zaman ve anlam gibi temel kavramlara odaklanır; ancak bu kavramları yalnızca felsefe tarihinde öne sürülen evrensellik iddiaları çerçevesinde değil, aynı zamanda bu iddialara yöneltilen eleştiriler ışığında ele alır. Günümüzde insan-merkezli ve temsili ontoloji anlayışlarına getirilen eleştirilerden doğrultusunda, söz konusu kavramların deneyim, yorum ve tarihsel bağlam içinde nasıl kurulduğu incelenir. Ders ayrıca, geleneksel ontolojinin örtük olarak varsaydığı evrensel özne anlayışını da sorgulayarak, daha ilişkisel ve konumlu bir varlık anlayışını tartışmaya açar. Bu bağlamda, varlık kavrayışının toplumsal cinsiyet, bedenlenmişlik ve güç ilişkileri ekseninde geçirdiği dönüşümler analiz edilir.

HAFTALIK DERS AKIŞI

Hafta	Konu	Kaynaklar / Ders Materyalleri
1	Ontoloji Nedir? Ontolojinin temel soruları: varlık, mevcudiyet, gerçeklik	
2	Antik Kökenler: Varlık ve Görünüş Farkı	<ul style="list-style-type: none">• Parmenides; <i>Fragmanlar</i> (B8)• Plato; <i>Parmenides</i> (126a–137c)• Patricia Curd, <i>The Legacy of Parmenides</i> (“Introduction”, 9-15)
3	Klasik Ontoloji ve Öz: Aristoteles’in Metafizik Anlayışı ve Varlık olarak Varlık sorusunun kökeni	<ul style="list-style-type: none">• Aristoteles; <i>Metafizik</i> (1 & 9)• Charlotte Witt, <i>Ways of Being: Potentiality and Actuality in Aristotle's Metaphysics</i> “Ontological Hierarchy, Normativity, and Gender”
4	Ortaçağ Ontolojisi: Ontolojik Argüman	<ul style="list-style-type: none">• Aquinas; <i>Varlık ve Öz</i>, (1-4)• Ibn Sina, <i>Kitâbü’ş-Şifâ: Metafizik</i> (varlık-mahiyet ayrımı üzerine pasajlar)• Eleonore Stump; <i>Aquinas</i> “Being and Essence”
5	Modern Dönüş: Öznenin Kuruluşu	<ul style="list-style-type: none">• <i>Meditasyonlar</i> (II ve VI. Meditasyonlar)• Bohemyalı Elisabeth-Descartes mektuplaşmalar (1643–1649, seçmeler)
6	Ontik vs. Ontolojik: Varlık Sorusunun Yeniden Sorulması	<ul style="list-style-type: none">• Heidegger; <i>Varlık ve Zaman</i> (§4, §12-13)• Hubert L. Dreyfus, <i>Being-in-the-World</i> (chp:1-3)• Zeynep Direk; <i>Çağdaş Kıta Felsefesi</i> (69- 84)
7	Vize. Sınav veya Ödev	

8	Bedenin Ontolojisi: Heideggerci Varlık Sorusunun Eksik Bıraktıkları	<ul style="list-style-type: none"> Luce Irigaray; <i>The Forgetting of Air in Martin Heidegger</i> (Chapter 1)
9	Varoluşsal Ontoloji: Özden Önce Varoluş	<ul style="list-style-type: none"> Beauvoir; Müphemlik Ahlakı Üzerine, (Bölüm I, 16-39) Sartre; <i>Varlık ve Hiçlik</i> (Giriş)
10	Analitik Ontoloji: Ne Vardır?	<ul style="list-style-type: none"> Quine; “On What There Is” Amie Thomasson; <i>Ontology Made Easy</i> (Introduction: The Forgotten Easy Approach)
11	Dil ve Gerçeklik İlişkisi	<ul style="list-style-type: none"> Wittgenstein; <i>Philosophical Investigations</i> §§1–43 (seçmeler) Cora Diamond; <i>The Realistic Spirit</i> (“Realism and the Realistic Spirit”)
12	Fenomenolojik Yaklaşımlar	<ul style="list-style-type: none"> Merleau-Ponty; Algının fenomenolojisi Sara Ahmed; <i>Queer Phenomenology</i>, (Chapter 1: "Orientations Toward Objects")
13	Cinsiyet Farkının Ontolojisi	<ul style="list-style-type: none"> Iris Marion Young; “Throwing Like a Girl” Margaret Whitford; <i>Lucre Irigaray: Philosophy in the Feminine</i> (“Introduction”/ “Sexual Difference”)
14	İlişkisel Ontolojiler: Varlık, Özne ve Bağlantısallık	<ul style="list-style-type: none"> Karen Barad; <i>Meeting the Universe Halfway</i> (Introduction) Adriana Cavarero; <i>Relating Narratives</i> (Seçmeler)
15	Final: Sınav veya Ödev	

Kaynakça (Okumalar, videolar, linkler...)

İlave Okumalar

- Aktok, Ö. (2021). Heidegger’in Tekniğe Yönelik Düşüncesinde Ontik-Ontolojik Ayrımı: Tekniğin Teknik-Olmayan Özü. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 205-231. <https://doi.org/10.53844/flsf.1013015>
- Arslan, M. (2025). Woman, Otherness, And A Call For Equality: Simone De Beauvoir And Maurice Merleau-Ponty. *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 24(2), 679-709. <https://doi.org/10.20981/kaygi.1696693>
- Feslioğlu, E. D. (2025). Bruno Latour: Ağlar Aracılığıyla Yeni Bir Ontolojiye Yönelmek. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 41, 125-150. <https://doi.org/10.53844/flsf.1703115>
- Hacimuratoglu, E. (2023). Fenomenoloji ve Analitik Felsefe. *Felsefe Arkivi- Archives of Philosophy*, 59, 78-96.
- Mandalinci, M. (2025). Yeni Bir Ontolojinin İmkânı: Meillassoux’nun Sıradışı Mutlağı. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 41, 33-64. <https://doi.org/10.53844/flsf.1729691>
- Önder, D. (2025). Yeni Ontolojilerin Felsefi Kartografisi Ve Tartışma Konuları. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 41, 1-31. <https://doi.org/10.53844/flsf.1731400>

- Salman, G. (2025). Fenomenoloji ve Feminizm: İlk Metinler. *Fe Dergi*, 17(1), 358-386. <https://doi.org/10.46655/federgi.1671724>
- Tapınç, M. R. (2014). "Perception and time-experience in Merleau-Ponty and Bergson". *Kaygı*. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, 23, 163-184.
- Yazıcı, Ç. (2021). Hakikat-Sonrası ve Yalnızlık. *Kaygı*. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 20(1), 264-279. <https://doi.org/10.20981/kaygi.892992>